

0020 A 231
6

Just:
III. C. 1.

ah

30

ECCLESIA ET ACADEMIA LIPSIENSIS
LUTHERANO-EVANGELICA:

HOC EST,

ORATIO SAECVLARIS

IN

IVBILAEO ECCLESIAE ET
ACADEMIAE LIPSIENSIS

IN DEI GLORIOSISSIMI LAUDEM ET HONOREM,
INQVE MEMORIAM ADMIRANDAE VTRIVSQVE LIBERATIONIS E
REGNO PONTIFICIO ANTE SAECVLVM, AN. MDXXXIX. IPSO DIE PENTE-
COSTES, QVI XXV. MAH FVIT, COELITVS DONATAE, RESTAVRATAEQVE
IBIDEM PVRIORIS DOCTRINAE EVANGELICAE,

HABITA ET DICTA

IN TEMPLO PAVLINO ACADEMICO

IPSO DIE PENTECOSTES,

QVI ERAT II. IVNII, ANNO CIO IDC XXXIX.

A

L. ANANIA WEBERO,

SS. TH. P. P. ET ECCLESIAST. AD D. THOMAE.

ANNO SECVNDQ IVBILAEQ REFORMATIONIS

LIPSIENSIS M DCC XXXIX.

TYPIS REPETITA.

LITERIS IO. CHRISTIANI LANGENHEMIL

BOCLESIA ET ACADEMIA LIPSINENSIS
LUTHERANO EVANGELICA:
HOC EST
ORATIO SACRILEGIA ET
IUDICIA BOCCLESIAE ET
ACADEMIAE LIPSINENSIS
HUIUSMODI IN ACADEMIA ET BOCCLESIA
LUTHERANO EVANGELICA
LIPSIAE
ANNO SEPTIMO POST QUINQUECENTESIMAM
MDCCLXVII

PERQVAM REVERENDO, GENEROSIS,
MAGNIFICIS, NOBILISSIMIS AC MAXIME
STRENVIS DOMINIS,

DOMINO

HEINRICO A FRIESEN,

IN ROETHAV HAEREDITARIO,

CONSILII SANCTIORIS, IN ILLVSTRISSIMA ELE-
CTORIS SAXONIAE AVLA, IVDICIIQVE SVPREMI APPEL-
LATIONVM PRAESIDI EMINENTISSIMO, CAPITVLI MAR-
TISBVRGENSIS PRAEPOSITO SPLENDIDISSIMO, ET ROCH-
LICENSIS, COLDICENSIS, BORNENSIS, AC LEVSNICENSIS
DIOECESEOS CAPITANEO SPECTATISSIMO, ATQVE

SVPREMI AERARII PROVINCIALIS PRAE-

PECTO PRAECLARISSIMO, ETC.

NEC NON
D O M I N O
FRIDERICO METSCH,

IN REICHENBACH ET FRIESEN HAEREDITARIO,
SERENISSIMO DOMINO ELECTORI SAXONIAE CONSILIA-
RIO INTIMO, ET CONSISTORII SVPREMI, QVOD DRESDAE
EST, PRAESIDI EMINENTISSIMO, ETC.

DOMINIS ET PATRONIS MEIS MAXIMIS
ET AEVITERNVM. SVSPICIENDIS,

IN GRATAE MENTIS TESSERAM ET STVDIORVM MEORVM
VLTERIOREM COMMENDATIONEM

SERMONEM HVNC IVBILAEVM

LIBO CONSECRQVE

L. ANANIAS WEBER, SS. THEOL. P. P.
ET AD D. THOMAE ECCLESIASTES.

DEO OPTIMO MAXIMO
A V T O R E.

*Venite, exultemus Domino, iubilemus Deo salutari nostro: Psalm. 95.
praeoccupemus faciem eius in confessione, et in Psalmis v. 1. et 2.
iubilemus ei.*

Liceat mihi, Rector Magnifice, Pa-
tres Academiae conscripti, Viri
Stemmata ac virtute heroica, per-
verenda Amplitudine, Consulari Di-
gnitate, Iustitiae splendore, Hygeae
claritate, Sophia, doctrina, pruden-
tia et rerum usu ac meritis in omnem
Hierarchiam Praecellentes; Tuque
literariae Iuuentutis flos nobilissime et ornatissime; Omnes-
que veritati Lutheranico-Euangelicae addicti auditores hono-
ratissimi; Liceat, inquam, mihi hodiernam festiuitatem
saecularem et iubilaeam verbis hisce Hiero-Psaltae mera
iubila et gaudia exposcentibus ordiri. Cum enim bo-
nis omnibus semper ob fontem benignitatis diuiniae
perennissimum ad sacrosancti Nominis Iehouae laudes

se campus aperiatur: Attamen tum praecipue se non capit exundantis laetitiae magnitudo, sed dedignata peccatoris angustias, ita multa et candida foris prominet, et vbiq; facundiam habet ancillantem, cum singularia maximeque luculenta coelestis munificentiae exempla erumpunt.

Vere enim dixit *Ennodius*: *Facilius est ignem in pyras animatum lingua comprimere, quam silentium inter optata seruare.* Dicam et ipse, quod res est, et hodierna festiuitas flagitat. Prae reliquis singulari gratia et diuinae clementiae largitate *fortunatus est hodiernus dies*, quo tot mundo dona data, tot Ecclesiis scholisque et inprimis huic nostrae Lipsiensi cum *Ecclesiae* tum *Academiae* bona nata sunt. Fas itaque & iustum est, piorum sensus intimius commoueri, linguas in plausus diuinae Maiestatis erumpere, in cantus barbyton excitari, et nablialyrasque blande expediri.

Vere dies hic hodiernus est munificus. Quia post missionem filii Deus hodie maximum illique proximum suae erga nos bonitatis exhibuit argumentum, dono immenso, dono sibi aequali, et quo maius dare non potuit nos coelitus munerans. Vnde *κατ' ἐξοχὴν* *Ambrosius* et *Paschasius* *Spiritum sanctum munus et donum* appellauerunt. *O donum supra donum! O dignationem nullo hominis adfectu exprimendam!* Non satis erat Deo, dare filium ad redemptionem, gratiam omnem effundit, dum donat *Spiritum S.* ad filialem adoptionem. Instar pie matris coelestis Pater gemina nobis praebere voluit vbera, filii gratiam et Spiritus sanctissimi efficaciam, suam imaginem, filium, suum amorem, Spiritum sanctum. Quasi certare hic videntur coelum et terra. *E terra Christus ascendit; e coelo Spiritus S. descendit. Coelum Christus vix ingressus erat, et in terram Spiritus*

Ambros. in Symb. Apost. Paschas. in lib. de Corpore et Sanguine Domini.

etns

rus S. effunditur. O quae lingua beneficio huic edificando par esse poterit?

Eia igitur venite, exultemus Domino, iubilemus Deo salutari nostro; Praeoccupemus faciem eius in confessione, et in Psalmis iubilemus ei. Psal. 95. v. 2. et 2.

Vere dies hic hodiernus iubilaeus est toti Ecclesiae Evangelicus? Apud Hebraeos annus quotusquisque quinquagesimus iubilaeus et sanctus erat, ac magna cum laetitia decimo die mensis septimi tubae clangore et sonitu omnia viarum compita vrbesque persfrepente solenniter indicebatur, omniaque ad pristinum libertatis, possessionis et familiae statum gratis redibant, nec erat ullus vfucapioni ac praescriptioni locus. En typum *uniuersalis Iubilaei*, die post resurrectionem *Ioelis* nostri quinquagesimo, ipso die *Pentecostes Spiritus S.* super Apostolos et discipulos Iesu effusi, efficacia et ministerio illorum peragendi! Tunc enim buccina Evangelii Hierosolymis tubicine Apostolorum et Discipulorum Christi choro clangere coepit, et sonitus eius diffusus est ab oriente ad occidentem, a mari vsque ad fines terrae. *In omnem terram exiuit sonus eorum, et verba illorum in fines orbis terrarum. Vbique vox sonus in compitis praedicans captiuis liberationem, ligatis solutionem, aegrotis sanationem, et annum Domini acceptum. Hodie quatuor animalia sancti Evangelistae et praecoenes verbi currum Euangelicum in totum orbem protraxerunt: Spiritus fuit in rotis et impulit illas. Merces, quae hic vehitur, sunt munera coelica, aurum gratiae, obryzum remissionis peccatorum, gemma iustitiae, arca vitae et salutis aeternae. Eia igitur venite hodie, exultemus Domino, iubilemus Deo salutari nostro; praecoccupemus faciem eius in confessione, et in Psalmis iubilemus ei.* Rom. 10. 18. Esaias 61. v. 2. et 2. Ezech. 1. v. 5. 6. 7. etc. Apoc. 4. v. 6. 7. 8. Psal. 95. v. 1. 2.

Vere hodiernus dies Iubilaeus est nostrae Lipsiae inque

que ea Ecclesiae et Academiae Lutherano-Euangelicus! Saeculum hodie in orbem redit, quo centum ab hinc annis Deus misericordiae cataractas super nos effudit, et autoritate ac iussu Principis Christianissimi, Henrici, operaque incomparabilis Theologi Dn. D. Lutheri et aliorum magni nominis Virorum Papatum Romanum ex hac vrbe, et templis et auditoriis publicis penitus eliminavit, fraudes, blasphemias, superstitionem et imposturas Bestiae Romano-Babylonicae abrogavit, facula verbi sui et orthodoxae doctrinae multorum suspiriis diu, et quamprimum in hisce oris radiare coepit, quaesitae et expetitae, reaccensa. *O ingens beneficium! O illustrem prae omnibus gratiam!* Tale hoc est beneficium, quod nullius ingenii opulencia, nullius dicendi copia conveniente orationis ambitu exprimere potest. Talis est gratia, quae alia in vniuersum omnia, quantum aeterna caduca, immortalia lubrica, diuina humana, longissime anteuertit. Ad buccinam hanc Euangelicam in hac vrbe publice clangentem, vere ex squalido Capitolini Quaestoris carcere captiui dimissi, debitores gratuita peccatorum remissione condonati, exules in patriam et gremium Ecclesiae recepti, et exactoris iugo confracto in veram libertatem sunt asserti. Et propterea non iubilemus? non tripudiemus? Non vota precesque Regi Regum et Domino Dominantium litemus? Utique pietatis ratio, scripturae sacrae monita, et celesmata, piorum documenta et exempla, ipsumque renascentis verbi et veritatis, qua templa et auditoria nostra tam interna quam externa felicissimis radiis irrigata sunt, illustre beneficium ad pia gaudia et gratitudinis thura quemque piorum extimulant.

Venite ergo exultemus Domino, iubilemus Deo salutari nostro: Praeoccupemus faciem eius in confessione et in Psalmis

mis iubilemus ei. Omnia, quae in nobis sunt maxima, minima, in laudem Dei nostri gloriosi diffluant. Exultent oculi nostri, quia non amplius idolorum inanias et impias Missas, sed *Christi sacra et sacramenta* spectant. Exultent aures! Non Papae decreta et humana commenta, sed illibatam *Euangelii* doctrinam percipiunt. Exultet lingua! Nam sine humanarum traditionum interuentu gloriosae *Triadi* laudes precesque debitas persoluit. Exultent manus nostrae! Non amplius Bestiae Apocalypticae characterem suscipiunt, quin potius illibatae ad Deum extenduntur. Exultent genua! Coram Christo non Anti-Christo et idolis curuantur. Exultent pedes nostri! Non ad loca sacra, ad ossa, ad cineres aliasque reliquias trans maria et montes, sed in *via Domini* tuto ambulant. Exultet anima nostra, et magnificet *Dominum*, et exultet spiritus noster in *Deo Seruatore nostro*, quia magnifice nobiscum egit potens ille, cuius nomen sanctum est, et cuius misericordia parata est timentibus eum. Paret sancta nostra *Ecclesia et vniuersa concio Lipsica*, quae praecunte *Myslarum* fidelium voce pro restituae Religionis orthodoxae *παλιγγενεσις* Deo grates persoluit, et labiorum sacrificia incendit. Cui merito alma nostra mater *Academia*, quae et ipsa mox a barbarie scholastica et coeno pontificio vindicata fuit, vestigia iungit, et me indignum pii sui de inenarrabilis huius diuini beneficii opimitate intus concepti gaudii, cordisque et linguae eucharisticae ac votiuae interpretem in hac solenni Panegyri constituit. Etsi vero nec loco huic amplissimo, nec Centenariae laetitiae sollemnissimae, nec vestrae expectationi prolixae satisfacere possim, *Niciae* tamen *Pictoris effatum*, quo non minimam partem artis pingendi in eo sitam dicebat, vt res eligatur penicillo digna, quaeque spe-

B

ctan-

stantium oculis fit idonea, sequar, et argumentum loco et tempori conueniens et vestris auribus respondens, in medium adducam. *Lipsiam nempe Euangelicam, dicam Hierosolymam Apostolicam, h. e. Comparabo iubar Euangelico - Lutheranum Lipsiae hodierno die ante saeculum exortum, et solemem reformationem Ecclesiae et Academiae, cum miraculosa et maxime miranda promulgatione Euangelii ipso die Pentecostes Hierosolymis a Spiritu sancto facta et magnifice peracta.* In hoc triumphabit et exultabit nostra oratio. Vos Auditores fauentissimi, quanta accessistis frequentia, tanta quoque humanitate et beniuolentia sermonis mei, nullis pigmentis colorati, nullis lenociniis compti, nullisque elegantiae flosculis exornati cursum subleuate, et mecum supplices orate:

<i>Veni sancte Spiritus</i>	<i>Et emitte coelitus,</i>
<i>Lucis tuae radium,</i>	<i>Veni Pater pauperum,</i>
<i>Veni dator munerum,</i>	<i>Veni lumen cordium,</i>

Doce, illumina, et sanctifica nos, vt tibi grata nobisque salutaria dicamus, audiamus, faciamus, Amen!

Psal. 68. v. 12. Sic namque, sic prorsus est, Auditores suauissimi, quod Somnis boni dator et diribitor Deus clementissimus per os *Prophetae* dixit, fore, vt verbum magno cum exercitu Euangelizantium daturus sit: illud certe decimo post ascensum die (*Iudaei Pentecosten vocant*) retro mille sexcentis septem annis large et abunde praestitit, quando

<i>Spiritus sancti gratia</i>	<i>Apostolorum pectora</i>
<i>Repleuit sua gratia,</i>	<i>Donans linguarum genera,</i>
<i>Misit per Mundi climata,</i>	<i>Fari verbi potentia,</i>
<i>Vt praedicarent variis,</i>	<i>Linguis omni creaturae.</i>

Quod stupendum et vere miraculosum vniuersalis praeconii Euangelici initium sensu quidem proximo primitiuam

tiuam Ecclesiam, et praeconiatores eius Apostolos in vniuersum mundum ablegatos variisque extra ordinem charifmatibus exornatos concernit; Postea tamen per quandam anagogen et *ἀναγωγή* ad totius euangelii praedicationem, Ministeriiue in Nouo Testamento propagationem, et inprimis etiam ad augustam illius apud nos instaurationem et vere miraculose institutum orthodoxum primum praeconium sat commode referri et accommodari potest.

Hanc autem meditationem initio suadet antecedentis temporis utrobique tristissimi, praesentis autem suauissimi, ratio et conuenientia. Primordia vera N. T. Ecclesiae *Iobannes Baptista* Vir diuini Spiritus sanctitate et zelo incomparabilis, amicus et pararius Saluatoris iecerat, *Christus* ipse baptismo in Iordane suscepto ad Ministerium consecratus coeleste semen spargere, et passim docere Euangelium, verbisque et factis diuinissimis, quis esset, declarare coeperat. At rabiebat mundus, et nouum (vt videbatur) dogma, et fidereum illum veritatis splendorem infectabatur. Herodes capite plectebat *Baptistam*, in *Messiae* necem *Synedrium* male-dominantium conspirabat Hierosolymis, nec cessabat aduersus saluatorem odio aestuare, vsque dum cruce, supplicio illo teterrimo et quaesitissimo, vt Tacitus vocat, eum deletum et extinctum oculis vsurparet. Actum iam videbatur cum tota Ecclesia recente, caesus erat *Pastor*, oves dispersae, triumphabant hostes seruatoris et insultabant Christicolis: vbi nunc *Messias* vester et *Saluator*? Nonne misere extinctus iacet? Vbi sonora vox illius? Nonne euanuit? Vbi toties ab ipso promissum coeleste regnum? Nonne periit? Peragebant impii ludaei sacra sua publice, et Pascha ac Pentecosten celebrabant: soli Discipuli Iesu ne hiscere quidem aut mus-

i. Pars collationis sit secundum tempus utrobique antecedens tristissimum, insans vero et praesens laetissimum.

Libr. 2. Hist.
Ezech. c. 4.

fitare audebat; sed coenaculo in domo *Iobannis Euan-
gelistae*, quae sita fuit ad radices montis Sionis, si Nice-
phoro credimus, veluti caeuae includebantur. At dum
omnia conclamata videntur, exurgit *Dominator* et ho-
stes dissipat; Resurgit *Saluator* et in coelum adscendit
dextram Dei occupans, missoque *sacrato flamine* dona
distribuit, et per vniuersalem verbi praedicationem to-
tius mundi repurgationem instituit. Ac rei tanta tam-
que mirandae in ipsis pentecostalibus sacris, ad quae ex
peregrinis disitisque locis maxima populorum copia
confluxerat, auspiciū facit, vt miraculum diuinum
fieret conspectius citiusque diulgaretur, et fama *Apo-
stolorum* accessum eorum, viamque vocem anticiparet,
ac viam conuersionis futurae quodammodo sterneret.

Te nunc appello *Lipsiam*: Vos alloquor beatos ci-
neres, qui ante saeculum spiritum adhuc traxistis. Elo-
quar, an fileam vestras angustias et miserabile fatum,
quo ante pure pute renascentis verbi Dei auroram mi-
tissimam inuoluebamini? *ὡς ἐν τόπῳ* ex monumentorum
publicorum fide paucis aliquid repetam, et quoad sum-
ma fastigia tantum strictim exponam. Vix ope et au-
xilium summi *Numinis tertius Elias et Megalander Luthe-
rus* noster Antichristi regnum aggressus erat, ac *Gigan-
tem Lateranum* omnibus haecenus terribilem, instar alte-
rius *Dauidis*, sacrae paginae funda conterruerat, idolo-
maniam et superstitionem papanam toti orbi Christia-
no exposuerat, et verae doctrinae puritatem, dererfa
errorum caligine, ex limpidissimis Israelis fontibus in
lucem reuocauerat; mox veritatis iubar omnium ferme
oculos perfringebat, et animos occupabat, adeo,
vt integrae *Regiones, Ciuitates, Principes, Reges* diaboli-
cum superstitionis et superbi dominatus iugum bestiae
Romano-papanae excuterent, et spoliis illius onusti in
trium-

triumphum irent. Sola *Misnia* et inprimis nostra *Lipsia* in his oris imperio *Ducis Saxoniae Georgii* subiecta, In originib. Sax. l. 7. p. 859. cui, referente *Fabritio*, imponebat mos maiorum antiquior, dignitas et potentia Romana, vt *Luthero* et doctrinae *Euangelicae* hostis esset infensor, fastuosum *Romani Vae-Iouis* dominatum aspernari nequibat.

Dux quidem cupiditate incorruptae et seriae tantae causae cognitionis tenebatur. Vnde *famosae Disputationi*, quae a *Luthero* et *Iohanne Maiore ab Eck*, Professore *Ingolstadiensi* et nuncio *Apostolico*, homine, vt *Sleidanus* ait, temerario et calumniatore egregio, de *Primatu et potestate Papae, purgatorio ac indulgentiis Lipsiae* fuit habita, etiam contra voluntatem *Praesulis Martisburgensis* non tantum locum concedebat, sed et ipsum colloquium saepiuscule auscultabat. Si non graue est ipsum *Lutherum* in literis ad *D. Georgium Spalatinum* hac de re ita loquentem percipite: *Omnium maxime*, ait, *laudandus est illustrissimus Princeps Dux Georgius*, qui vere *principali clementia et munificentia* nihil omisit, quod ad *felicissimum huius Disputationis fructum* facere possit, si talis fuisset, vt *pura veritas posthabita gloria* quaereretur. Denique et *sua splendidissima praesentia* id negotii dignatus est *mirifice illustrare, omnia cauens et mouens*, vt *modeste et quaerendae veritatis studio* agerentur. Verum enim vero non deerant, qui *Ducem suum* non tantum *disputatione auertebant*, putantes *veritatis testimonio aures ipsius foedari*; sed et *aduersus orthodoxiam et confessores eius* ceu *sufurrone* instigabant. Candor quidem *veritatis multorum Lipsiensium* cum ante, tum *inprimis in disputatione praedicta* oculos perstrinxerat. Nam *feroculus Disputator Eccius* meram *scripturae ruditatem, sophisticam garrulitatem et infamem Romanae Thaidos turpitudinem* reuelauit,

Legitur haec disputatio To. 1. Lat. Ienens. p. 242. et seq. et habita fuit Anno 1519. a. 4. die Iulii ad 14.

Fabr. in orig. Sax. l. 7. p. 360. Tom. 1. Lat. Ien. p. 294. b.

adeo vt vere Petrus Mosellanus *ἑρῶντιος* et *ἑρῶντος* ad Bilibaldum Pirkammerum scripserit: *Eccius clamore, vultu militari ac truci, gestu histrionico paene, et incessu impetuoso feroculus quispiam apparebat. Omnia illa externa signa corporis animum parum Theologicum declarabant: Dixisses Gorgiam quempiam disputare, non Theologum, adeo leuiter et impudenter se iactabat, magnam adeo iacturam nominis sui apud nos faciens. Leuissime asserit, quae falsa sunt; impudentissime negat, quae pro certo vera, idque cum iactatione sui, quo sit odiosior. Sed (proh dolor!) rabiosa Erynnis et ipsa feritas papana, vt Euangelicam veritatem rursus ex animis piorum euelleret et eradicaret, magna faeuitie, et tyrannicis insultibus in Confessores fideles assurgere. Parum erat, de religione suspectos proscribi, exilio infami multari, bonis omnibus denudari, in carceres compingi, Academicos ad Episcopum, ablegari; eo etiam etiam progrediebatur rabies, vt gladio carnicum aliquot subiecti fuerint. Cumque anno 1530. publicum Religionis exercitum in pago vicino a quercubus denominato *Elector Saxoniae* introduceret, ad quod ciues posthabitis interdicitis seuerissimis et capitalibus, Deo magis quam hominibus obediendum rati, excurrerunt, et coena Dominica sub vtraque (vt vocant) vsi sunt, inquisitio non absimilis illi, quam hodie dicunt Hispanicam, superioribus accessit. Iubebantur enim Ecclesiarum ministri iis, qui tempore paschali de more veteri peccata confiterentur, et coenam Domini iuxta Pontificum Decreta perciperent, symbola quaedam veluti tesseras distribuere, quas illi post senatui redderent, quo sciri posset, quinam Pontificum, qui vero Lutheri dogma sequerentur, inque suspectos grauissimè animaduerti. Expulit hic rigor Anno 1532. octoginta octo Patres familias cum familia et famulatio, hoc est,*

Vide Chronic.
Lips. Anno
1522.
1524.
1525, etc.

Sleidan. l. 9.
p. 132.

Luth. Tom. 6.
Lipens. Germ.
fol. 12.

octin-

*oclingentas personas simul in exilium, quae conscientiae rationem habentes, ne iugo pontificio saucio pectore denuo succollarent, pro religione aedes et bona omnia ceu fumi umbram abiecerunt. Imo quid dicam? Ne quid desit furori, metu exilii, mortis, amittendarumque facultatum resilientibus, verae doctrinae abiuratio fuit imperata, qua testabantur, se a catholica Ecclesia sua grauiissima culpa defecisse; et contra asserebant, se omnem errorem Lutheranum deinceps abominaturos, et catholicae Ecclesiae constanter adhaefuros. Beatus Lutherus Iuramenti formulam Tom. 6. Ienensi recitat, affirmans, hac in re Duce[m] Georgium Tyrannis omnibus etiam Pharaoni palmam praeripuisse, cum dominium in conscientias sibi arrogauerit. Longe aliter reputauit maximus Maximilianus II. quando statuit; Reges, qui conscientias mortalium imperare velint, coeli arcem inuadere, et terrae potestatem plerumque perdere. Vere et grauius dixisti, Imperator laudatissime. Nihil certe tam impatiens est dominationis, tam suae spontis, quam religio, quae sola non imperatur, sed ex percepta veritatis opinione accedente superna gratia mentibus instillatur. Quidue hac immanitate vel Britannus, vel Germanus, vel Gallus, vel Hispanus profecerit, in propatulo est, et Ambrosius dudum exposuit, inquit: Videte magnanimos; per iniurias, per inopiam, per incendia, per clades, per supplicia nos creuimus. Proh! nondum satis est. Eas concinnare molitiones princeps senecio, vt post mortem etiam sinceræ Religionis exterminium sollicitè promoueret, et totam Misuiam cum nostra Lipsia libidini Meretricis illius magnae, quae in fronte scriptum habet nomen: *Mysterium iniquitatis*, aeternum deuoueret. Fata enim filiorum moerens, quos in continuationem certaminis et persecutionis alitos Numen*

aeter-

aeternum vitales esse non sinebat, decreuit regionem
vniuersam cum ingenti thesauro *Austriacis* testamento
legare, in frater *Heinricus* Lutheranae haeresi (hoc enim
elogio maetabat doctrinam sinceram) renunciaret. Id
quod hortatu Nobilitatis et statuum, quorum consen-
sum prius explorabat, per Legatos fratri significauerat.
Hi cum variis argumentorum illecebris principis pien-
tissimi mentem inescare et irretire pertentassent, ma-
sculum hoc responsum ex historia Christi a Diabolo
tentati tulerunt: *Sane vestra haec legatio plane mihi re-
praesentauit illud, de quo proditum est in sacris literis, cum
Satanas Christo polliceretur totius mundi regna, modo pro-
cumbens ad pedes ipsum adoraret. An vero tanti apud me
putatis vllas opes, vt earum causa, a veritate agnita desiste-
re velim? Multum certe vos expectatio vestra fallit.*

Sed quis cladem illorum temporum fando satis

Explicet, aut possit lacrymis aequare dolorem?

Vere Deus durum exhibuit populo suo, vt pie men-
tes cum Dauide ingeminauerint: *Quare Deus reijcis in*

Psal. 74. v. 1.
et 2.

aeternum, fumare pergis ira tua in gregem pastus tui? Re-
cordare coetus tui, te acquisuisse antea, et vendicasse tribum
possessionis tuae. *Quousque Iehoua obliuisceris nostri in ae-*

Psal. 13. v. 2.
et 3.

ternum? *Quousque abscondes faciem tuam a nobis? Quo-*
usque reposituri sumus consilia in animo nostro, moerorem in
corde nostro de die? Quousque attollet se inimicus noster con-
tra nos? Verum quiescite, quiescite pie animae; Deus
vestri minime oblitus est. En noua pentecostalia! Spi-
ritui sancto comoda visa fuit Pentecoste, festum illud
magnificum et gloriosum, quo pluiam tempestiuam
salutis in Ecclesiae nostrae gremium destillaret, moe-
stisque moerorem solueret. Hoc est quod dudum ge-

Psalms. 104.
v. 30.

mebunda columba Ecclesia nostra calidis votis optauit:
Emitte, Domine, Spiritum tuum et creabuntur. Ecce re-

tro

tro saeculo emisit clementissimus *Pater spiritum suum*, et noua facta sunt omnia, boreas persecutionum sedatus est, pectora tristissima recreata sunt, facies Ecclesiae renouata fuit. *Ipsa pentecostes die Anno supra millesimum quingentesimum trigesimo nono Lipsia facta est instar alterius Hierosolymae in terra Mysorum, in qua lux euangelica a pontificiis tenebris vindicata caput primitus extulit, vt inde in omnes caeteras Misniae partes feliciter effulgeret.*

Agite, videamus principem hunc autorem vtriusque et nouae illius primae salutis ac laetitiae pentecostalis, quomodo gloriosum se hodie vtrunque exhibuerit. Dum ita fremere et frendere aduersus mundi Saluatorem et Apostolos hostes Ecclesiae Iudaei, de coelo repente fit sonitus tanquam flatus vehementis, qui totam domum vbi erant sedentes, replet et inflat. *Supernae gratiae et Spiritus Sancti praesentis symbolum ventus erat vehementissimus.* Expendite rem distinctius et penitius. *Repentinus erat hic flatus, et hostibus Iesu insperatus, vt ostenderet Dei erga pios misericordiam non tardare, sicut aduersus impios vindicta non cessat. Robustissimus et vehemens erat hic flatus.* Montes enim et muri Diabolorum, Tyrannorum et persecutorum erant demoliendi. *Supernus erat ventus, vt indicaret Euangelii cursum non humanae virtutis, sed diuinae gratiae et Spiritus S. opus esse, quod non nisi coelestis aurae gratia inchoatur, promouetur, perficitur. Penetrans ventus erat, ad excitandum mentem humanam ad veritatis ardorem, cor ad recipiendos motus nouos, manus ad bene operandum, pedes ad rite in coeli semita progrediendum.*

Quid vobis videtur, *auditores honoratissimi?* Annon similis ventus spirauit in Repurgatione nostra nominatissima? Nullum profecto dubium obstat. *Subitanus et vehementissimus de coelo exurgebat flatus die septimo decimo*

C

cimo

2. Pars collationis quoad Principem Autorem nobilissimum.

mo Aprilis Anno supra millesimum et quingentesimum
 trigesimo nono, qui montem praecaltum (Huic sacra pa-
 gina Principes et Reges terrae conferre solet) spiritualis
 Babylonis propugnaculum fortissimum, *Ducem Saxoniae,*
Georgium Illustrissimum, Principem alias in gubernatione
 politica laudatissimum, et a subditis instar Homericus Vlyssis
 politica laudatissimum, et a subditis instar Homericus Vlyssis
 pro patre leni et benigno habitum, colicis tormini-
 bus vehementissimis, antequam re infecta Legati Friber-
 ga redirent, et Testamentum consensu Statuum ac sigil-
 lo a Cancellario D. Pistorio roboraretur, sternit et plane
 concutit. *Imo aura haec inopina et repentina in mortis ar-*
ticulo cor Principis illustrissimi adhuc afflat, et velociter per-
meat. Plebanus Dresdensis, Petrus Isenbergius, agentem
 animam Apostolum Iacobum, tutelarem suum, alique di-
 uersos sanctos auxiliares inuocare iubent: Protinus
 autem Medicus aulicus D. Rothius ipsi acclamat; *Celsitu-*
do vestra in politicis causis semper vsa fuit hoc prouerbio: Re-
cta sine ambagibus progredi est in certamine via compendiosis-
sima. Quare in hac periculosissima via, et ultimo agone potius
recta inuocatione sua ad Christum confugiat. Atque in hac
 dulcissimi Iesu Christi inuocatione Ducem expirasse Lau-
 rentius Faustus clare testatur.

Hinc spes papistica decollat omnis. Hic coelestis
 ventus cruentum consilium de bello, ad quod nerui ab
 hoc duce expectabantur, Lutheranis per Henricum, Du-
 cem Brunsvicensis, sub Pentecosten inferendo Franco-
 furri ad Moenum agitatum dissipat, adeo ut blasphema
 et effrenata voce Dux Brunsvicensis dolorem et indigna-
 tionem ostenderit vociferans; *Malle se Deum potius quam*
Georgium Ducem demortuum. O essatum vere diabolicum
 et blasphemum! Contra vero o statum hunc vere diui-
 num! Ita impletum est illud Esaiiae: *Inite consilium, et ir-*
ritum fiet, loquimini verbum, et non existet. Nam nobiscum
 est

Vide Ierem. 51.

v. 25.

Mich. 6. v. 2.

Pf. 67. v. 5.

Dress. Millen.
 sexto parte 2.

p. 451.

Fabr. in Orig.

Saxon. p. 877.

878. lib. 7.

Simon Pistor.

in literis ad

Georg. Fabr.

ibid. p. 884.

Fabric. cit. 1.

p. 878.

D. S. Piff. c. 1.

Chemnit. part.

3. Conc. Trid.

pag. 614. edit.

Francos. in fol.

in octavo vero

p. 296.

In Arbore fa-

mil. Illustriss.

Saxon. p. 210.

Vid etiam Du.

D. Hein. Hoff-

nerum in

praef. Euan-

gelicae Saxo-

niae G. 2.

Dresser. c. 1.

p. 452.

Es. 8. 7. 10.

est Immanuel. Is qui habitat in coelis, irrisit eos, et Dominus
subsannauit eos. Ira surgente Deo disperguntur inimici eius,
et fugiunt infesti oses eius a conspectu ipsius. Sicut propelli-
tur fumus, propellis eos; sicut cera liquefcit ab igne, pereunt
improbi a conspectu Dei. Iusti vero lactantes exultant et gau-
dent in laetitia sua. Nempe fidelis est Deus, qui non sinit
tentari miseros ultra vires, sed praestat vna cum tentatione
ἐνδύσασθαι et euentum vt sufferre possint. Et manet illud Petri-
num: Nouit Dominus suos e tentatione eripere.

Psaln. 2. v. 4.
Psaln. 68. v. 2.
3. 4.

Paulus 1 Cor.
10. v. 13.

Petr. 2. Epist.
c. 2. v. 9.

Gaude anima mea, dextra Iehouae hoc fecit, et ma-
 nus Domini hoc operata est. E secretioribus coeli de-
 super *pentecostalis Fauonius* sua gratia *Lipsiam* nostram cen-
 tum abhinc annis hodierno die adspirauit. Dum nam-
 que iure haereditario ad Principem pientissimum et su-
 pra omnem laudem positum, Ducem illum vere constan-
 tem (quo Elogio pectus suauissimum B. Lutherus extulit)
Henricum et Regio amplissima *Misnica*, et thesaurus
 opulentissimus prorsus insperato deuoluitur, prout ab ho-
 mine vaticinante ante multos annos praedictum fuit, en-
 Spiritus S. cor deuotum penetrauit, atque ita penetrauit,
 vt et in oris hisce *Misnicis* et ante omnia in hac vrbe ve-
 rae Ecclesiae gremium pararet, et absque mora Repur-
 gationis opus aggredereetur. Putabat ipsius Celsitudo, et
 sibi dictum esse: *Attollite vos portae capita vestra, et eleua-*
mini portae mundi, vt introeat Rex gloriae. Quodque ab
Asa (1. Reg. 15. 2. Chron. 15.) Ezechia (2. Chron. 29.) Iosia (2.
Chron. 34.) quorum normam secuti sunt postea Constanti-
nus M., Marcianus, Theodosius, Carolus M., Augusti sacratissi-
mi, olim factitatum meminerat, et sibi incumbere, ac po-
tissimam suae gubernationis curam esse rebatur. Hinc
Ioachimus Camerarius in libello de vita Philippi Melanch-
thonis scribit: Ducem Heinrichum, Illustrissimo Principe Ge-
orgio Saxoniae Duce mortuo, et totius Regionis gubernatione

Ioach. Camer.
in vita Philip.
Melan. p. 184.

Pf. 24. v. 7.

p. 184.

ad ipsam deuoluta, statim de constituendis Ecclesiis et Academia (nostram intelligit) ad Martinum Lutherum et Philippum retulisse, ac priorem statum mutari quamprimum cupiuisse. Vere haec est Principis cura potissima, quam sacer fauonius instillauit, a quo ceu primo mobili hoc secundum mobile hanc agendi virtutem indeptum est. Sed pergendum est ! Audiuistis ventum Pentecostalem Reformantem : percipite nunc paucis linguas ardentes, tanquam Repurgationis organon et medium, quod hoc symbolo sacer et coelestis ille ignis repraesentauit. Meministis e Propheta Ezechiele Viro lineis induto coelitus dictum esse; ingredi in medio rotarum, quae sunt subius cherubim, et imple manum tuam prunis ignis, et effunde super ciuitatem. Christus, vos mei, est vir ille, cuius indumentum humanitas, et cui dictum est; ingredi in medio rotarum in comitatu angelico coelum, et supra coelum et cherubim ad Dei dextram sede, et hinc effunde prunas ignis, Spiritus Sancti charismata super ciuitatem sanctam.

3. Pars similitudinis est organon Repurgationis utrobique conuenientissimum. Ezech. 10. v. 2.

Pf. 98. v. 18. 19.
Pf. 110. v. 1.

Vidit dies hodiernus complementum, quo Spiritus S. supra Apostolos effusus linguas ipsorum inflammauit, vt disiectae et ignitae prominuerint. Figurabat hoc visum augustum plane officii Apostolici et sacrosancti Ministerii Organon conuersionisque gentium medium. Verbo, non ferro, stylo, non pilo, loquendo, non praeliando (audiat hoc factio IESUITICA, laqueos, enses, ignem, bombardas in conuersionis medium ostentans!) Regnum IESV propagandum esse manifesto ostendebat. Clamor et vociferatio Israelitarum muros Ierichus funditus deiiciebat. Vox Euangelii est ille clamor, quo Spiritus S. mundi huius Iericho adoritur, et ignorantiae atque impietatis muros expugnat et prostrernit. Visae autem sunt linguae quoque dispersitae ad uoluptatibus et labii varietatem ac eloquentiam stupendam depingendam. Visae tandem sunt ignitae, ad potentiam et efficaciam

Ios. 6. v. 20.

ficaciam puritatemque verbi designandam. Reuoluite annales, *Auditores praeclarissimi*, et explore modum et medium, quo Restaurationis spiritualis opus in hac vrbe peractum sit? Inuenietis Spiritum S. et hic non manuum, sed linguarum operam vsurpasse; animaduertetis non ense, nec tormentis bellicis, aut effusione cruoris, sed linguae gladio, sed verborum fulgure et humanae vocis machinis Bestiam Romano-papisticam debellasse et expugnasse.

Medium hoc lingua fuit Magni Lutheri: Vox fuit insignis Theologi D. Iusti Ioniae: Vox fuit D. Caspari Crucigeri: Vox fuit Frederici Myconii, et Iohannis Plessingeri.

Deum bonum, quibus et quantis charismati mentem et linguam facer ignis his Ecclesiae primae magnitudinis stellis irradiavit. His non tantum post illustratam mentem et linguas dissectas et labia tam orientalia quam occidentalia, fandi que copiam diuinam; sed et linguas flammeas, quibus oraculorum diuinorum purissimum iubar, et coelica dogmata, ceu laminas ardentes, eiactulati sunt, diuinitus et ex alto concessit.

Quos inter *Lutherus* tanquam praecipuus Renascentis Ecclesiae Doctor et Propheta Germaniae, tertius ille *Helias* et *Anti-christicida* selectus, chorum duxit. Omnia in eo fuerunt peculiarita et supra sortem humanam; *Excellentis sapientia*, *mirabilis prudentia*, *stupenda facundia*, *infracta constantia*, *heroica magnitudo* adeo vt

In Praef. Erot.

Michaël Neander, vir solidae eruditionis, non dubitauerit de eo praedicare, quod *Paulo Apostolo* *ἀνεμύνην δόξαν*: non tantum (excepto *θεογνωσίας* dono) par fuerit doctrina, sapientia et donis; sed et perspicuitate et facilitate dictorum, concionum, expositionis scripturae et coelestis eloquentiae ipso fere maior.

Lingu. Grac.

De quo Poëta cecinit:

*Christus habet primas, habeas tibi, Paule, secundas,
Ast loca post illos proxima Luther habet.*

In vulgus notum est triumphale carmen, quod *Theodorus Beza* ei cecinit:

In libr. qui inscribitur: Anna-

gines illustrium
virovum.

Roma orbem domuit, Romam sibi Papa subegit,
Viribus illa suis, fraudibus iste suis.
Quantum isto maior LV THERVS, maior et illa,
Istum illamque vno qui domuit calamo?
I nunc Alciden memorato Graecia mendax,
LV THERI ad calamum ferrea clava nihil.

Hunc Iustus Ionas secutus est, Theologus nominatissimus, quem Pentecostalis ignis adeo disertum reddidit, vt non tantum Ecclesiae Witebergensis, sed et Halensis moderatorem, et deinde Eisfeldensis et Francicae in Ducatu Coburgico Ephorum constituerit. Quis tam inscius ac rerum omnium ignarus, cui non dictus sit *D. Casparus Cruciger*, Patria Lipsiensis, alter ille Lutherus, teste Wellerō, qui reclusus tricolor, quam Quintus Ennius, graeco, osce et latine loquens dici merebatur, quod Latina, Graeca, et Hebraea cum Chaldaea suada intimam in ipso sedem fixerit, adeo vt Lutherum in vertendis Bibliis mirifice adiuuerit. Vultis, percipite insigne tanti Viri elogium, quod Philippus ipsi tribuit: *Fuit in Crucigero*, inquit, *vis ingenii tanta, quantam nescio an in alio animaduverterim. Tot linguas norat et omnes Philosophiae partes didicerat, et erat iudicii dexteritas summa. Talis vir in vera synodo Ecclesiae de praecipuis controuersis dicere sententias potuisset et debuisset.*

Quis est, cui quoque non ex monumentis constet *Friederici Myconii*, Gothanae Ecclesiae in Thuringia Pastoris meritissimi, in cathedra Theologica melleum eloquium?

Quis est, qui ignoret, *Iohannis Pseffingeri*, postea Theologiae Doctoris et primi Dioeceseos Lipsiensis Superintendentis, concionandi lepores, aculeosque grauissimos, et literatae senectutis plenissimos, quos in animis auditorum reliquit? Quibus adiunctus fuit consiliorum causa *Philippus Melancthon*, Vir in omni doctrinarum genere supra quam credibile est, excellens, vir summi ingenii, et ad scholasticorum barbariem profligandam artesque ac disciplinas

Agel. l. 17. c. 17.

Matthef. conc.
13. de vita Lu-
theri.

Dress. Millen.
6. p. 201.

In lit. ad Geor-
gium Fabric.

Dress. Mill. 6.
p. 218.

nas suo nitore restituendas quasi natus, quem Erasmus tribus speciosis cumulat encomiis, insigni scilicet eruditione, rara eloquentia, et fatali quadam gratia. Animaduertitis, Auditores fauentissimi, et nostrae Pentecostes Euangelico-Lutheranae ante saeculum linguas dissectas et sacro igni accensas. Sicut enim belli Dux pugnat ferro, sic Spiritus S. voce vititur. Ille gladiis, hic verbis; Ille manu, hic lingua; Ille tormentis, hic argumentis; Ille in acie, hic in concione; Profernit ille corpora, hic pectora; Euertit ille arces, hic mentes expugnat; Vincit ille certando, hic loquendo. Lingua, lingua Spiritus S. docet; delectat et permouet. Itaque peculiariter Summo Ministerii Praesidi et Reformatori placuit, omnes hos Theologos Saxonicos per Heinricum Principem laudatissimum, et velut alterum Iosaphatum, annuente Serenissimo Electore Saxoniae, Iohanne Frederico Constante, vt Pentecostes festo anni saepius laudati primordia orthodoxias promulgarent, accersere et aduocare. Qua in re etiam et Dei gloria, et ciuitatis nostrae salute permoti Deo Spiritui S. Repurgationis auctori gloriosissimo, Principi laudatissimo, Ecclesiae et Academiae inclytae, totique vrbi spectatissimae suam pro virili operam destinarunt.

Steid. lib. 17. p. 344.

Tempus est, vt ad actum ipsum et solennem utrobique verbi Dei praedicationem, ne vestra patientia abuti diuini videar, progrediar. Vbi viuida flamma Patris, natiue effusa superne Christi praeconum ora ita resoluert, statim variis linguis locuti sunt et τὴ μεγάλην seu magnalia et secreta efficacissime edisseruerunt. Stupendum profecto miraculum! Qui linguam praeter vernaculam calluerunt nullam, subito totius mundi linguas exactissime tenent. Audiuisses hic Hebraeam sanctissimam, Graecam sapientissimam, Romanam potentissimam, Chaldaeam grauissimam, Syram praeclarissimam, Arabicam vberimam, Aegyptiacam clarissimam, Persi-

4. Pars syncri-
scos continet
Actum ipsum
sollemnissimum.

Perficam penetrantissimam. Audiuisses eos ad varias
 gentes Mysteria et secreta Dei oracula de regno coelo-
 rum per fidem in solum Iesum crucifixum, mortuum, et
 resuscitatum recumbentem obtinendo testata facere. Per-
 cepisses hic gloriosa ac *dedo* *ἑσσομένη* illa, quae in ciuitate Dei
 decantanda Psalmographus promittit. Iucundissimum
 et tremendum simul atque augustissimum hoc procul
 omni dubio fuit spectaculum! Idem ferme me Christe, et
 hodie, qui dies id temporis fuit 25. Maii, ante saeculum
 hic Lipsiae contigit. Non equidem linguis variis ser-
 mones habuere ad populum: Has enim ignorabat: loqui
 tamen potuissent, si e re fuisset auditorum. Facultas non
 deerat et voluntas, aliud discipulorum poscebat vtilitas.
 Interim in hanc Aca'demiam, vt mox dicitur, et orienta-
 le et occidentale labium purum introducere. Interim ve-
 re linguis locutus est Lutherus, dum labore immenso, fe-
 licitate stupenda, fidelitate admiranda sacrosancta oracu-
 la ex Hebraeo, Chaldaeo, et Graeco idiomate in Germa-
 nicum tam ornate, tam perspicue transfusa, vt plerisque
 in locis integri commentarii vices sustineant, Ecclesiae
 huic nostrae quoque, in qua sacrorum pars maxima lin-
 gua peregrina haectenus peragebatur, commendauit. Va-
 riis quidem linguis Biblia sacrosancta reddita sunt; ve-
 rum si versiones omnes (addit D. Heshusius etiam Com-
 mentarios omnes,) in vnam massam conflarentur, cum Bi-
 bliis Germanicis, auspiciis Lutheri, adornatis, conferri nul-
 latenus possunt. Testimonii loco *Iohannis Sturmii* iudicium,
 quod instar omnium esse potest, subiicio. Sic ille ad Phi-
 lippum Comitum Lippianum de Exercitationibus Rhe-
 toricis inter alia scribit: *Si nullae conciones eius (Lutheri)*
extitissent, si nihil scripisset aliud; quam ea, quae in V. et N.
Testamento translata diuulgauit: tamen summa eius, et per-
petua in hoc labore deberet extare gloria. Si enim huius ger-
manicae

D. Heshus. in
 confess. de per-
 sonali duarum
 Naturarum in
 Christo Vnionc
 Ann. 1585, pu-
 blicata.

manicae translationi caeterae Graecorum, Latinorum, aliorumque comparentur: cedere cogentur perspicuitate, puritate, proprietate, similitudine Hebraicae originis. Credo ut Apellem nemo legitur pictorum superasse; Ita ne scriptorum quidem quispiam Lutheri conuersionem poterit vincere. Hactenus Sturmius! O te beatam Lipsiam, cui per vas electum omnium bonorum Auctor in materna lingua semitam illam, quae recta ad astra ducit, clare monstrauit.

O nos felices! o terque quaterque beatos!
 Qui nostra in lingua, iam quimus dia Iehouae
 Oracla et lustrare et vestigare legendo!
 Qui longe melius nostris maioribus illum
 Callemus callem, coeli qui ducit in aulam!

Praeterea vocem suam instar tubae exaltarunt tubicines isti Euangelici dicto tempore,

Quo sacra diuini celebratur missio Flatus, et hic quoque Dei magnalia ebuccinarunt. Praeparatoria et Festum Iubilaeo-Christianum indicens tuba fuit *B. Lutherus*, qui pridie Pentecostes coram Electore Saxonico, *Domino Iohanne Friderico, et Principe Henrico*, aliisque innumeris, in arce ad Plisnam de pura verbi praedicatione, ceu verae Ecclesiae nota, ex priore parte pericopes Euangelicae Pentecostalis verba fecit. Mox prima feria, quae Spiritui S. sacra est, altera tuba Euangelica, a Spiritu S. egregie inflata, *Dn. D. Iustus Jonas* in templo vel Nicolaitano vel Thomano (alii enim aliter sentiunt) horis antemeridianis ex consueto textu Euangelico vocem eleuauit. Hinc altera vice *Megalander Lutherus de Spiritu S. effusione, aduentu et efficacia*, admirando eloquio, ex tmemate secundo Actorum Apostolicorum praedictam animauit cathedram, adeo quidem, vt ceu tertius Helias lingua sua *Ecclesiast. 48:* inter loquendum veluti in flammis abiret, pectora tranaret, et fide et pietatis deuotione auditores ardentis red-

D

deret.

deret. Hos deinceps *D. Cruciger, Myconius, et Pseffingerus* ordine suo tempore secuti sunt. His finitis, Deo persoluebantur laudum sacrificia, canebantur hymni Eucharistici et Pentecostales, in Spiritus Sancti, summi Repurgatoris et sacrae Triados gloriam. Ipse princeps laudatissimus *Henricus* ex potestate externa et *vermodet non* circa res Ecclesiasticas per deputatos Theologos aliosque Commissarios cultum et Ministerium Romano-Papisticum, nouis deinceps orthodoxis substitutis verbi Doctoribus, interdicendo abrogabat. *Ira ergo, ubi Pontificii in Paschate adhuc Antichristi Magni nugae vendiderunt, et blasphemias eruclarunt, ibi Lutherus et alii in Festo Pentecostes in suggestis stabant, et gloriosa de vera fide in Christum Iesum, unicum et solum nostrum Mediatorem ac Redemptorem, eloquebantur. Ita verbo diuino maiestas, Ecclesiae libertas, conscientiae tranquillitas, peccatoribus Saluator, Saluatori decus et gloria, ac gemebundis animabus coelum et vita aeterna reducebatur. Sic populus haectenus in tenebris positus vidit Lucem magnam, et positus in umbra et regione mortis lux exorta est.*

Es. p. v. 2.

Haec facta sunt in Ecclesia. *Auscultate nunc magnalia almae nostrae matri Academiae communicata. Seminarium est, et plantarium verae Ecclesiae Schola publica, quam utramque Deus iunctas iussit habere domos. Ne igitur de nouo e lacunis Scholastico-papisticis venenum propinaretur Dei coetui, mox quoque, nondum trimestri elapso, die 12. Augusti eiusdem anni, autoritate Serenissimi et pierrissimi Patroni, Ducis Henrici, in consilium, adhibitis ex supra nominatis Theologis, imprimis *S. Lutbero et Philippo*, illo purioris literaturae in Germania Phoenice et Phostere, per certos Commissarios, *Iustum Ionam, Casparum Crucigerum, et Fridericum Myconium, Rectore Magnifico, M. Christiano Pistorio Westerburgensi*, a sordibus superiorum temporum, et ipsum hoc Lyceum repurgabatur, nouaque ac veluti virginea*

*Dn. D. Heim-
Höpsf. in Or.
parent. D. Po-
lyc. Lyseri
Lit. B. 4.*

ginea facie illustrabatur. Occupauerat hactenus cathedras publicas et auditoria Theologia scholastica, quam Lutherus ita depingit: *Quid alii in Theologia scholastica didicerint ipsi viderint. Ego scio et confiteor, me aliud nihil didicisse quam ignorantiam peccati, iustitiae, baptismi, et totius Christianae vitae, nec quid virtus Dei, opus Dei, gratia Dei, iustitia Dei, fides, spes, charitas sit. Breuiter: non solum nihil didici, sed et non nisi dediscenda didici, omnino contraria diuinis literis. Ego Christum amiseram, nunc in Paulo reperi. Explora igitur fuit hirciflans illa Magistrorum nostrorum Sophistica et Scholastica Doctrina, quae regnum in Theologia occupauerat, expulsi sunt sententiarum Magister, quartus ille Antichristi Euangelista, Thomas, Doctor Seraphicus, Gabriel, Occam, Bonauentura, Scotus, Albertus et similes, et scriptura reuocata, Moses, Prophetae, Christus, Euangelistae et Apostoli restituti, et ita egregie Theologia illustrata fuit. Ac cathedrae Theologicae repurgatae, Professores publici constituti sunt ex hac Academia Nic. Sceubelius, Konigshouensis, et D. Iohannes Sauerus. Illis aliunde, Witeberga nempe, adiungebantur Collegae D. Iacobus Schenckius, et Alexander Alesius, nobilis Scotus, ex veteri Alexandri de Ales, Praeceptoris Bonauenturae et Thomae, quem Doctorem irrefragabilem et fontem vitae appellarunt, familia oriundus, in sacris literis egregie doctus, et disputator acutus ac peritus. Nec praetermittendus nobis est Casparus Bornerus, Haynensis, qui sequenti semestri die Galli in thermis haerens Bohemicis Rector Academiae designatus est, et ita reuocatus fuit, at non parum inuitus falces Academicos suscepit. Is anno 43. cum quatuor aliis Doctor Theologiae creatus, sacras quoque literas Lipsiae docuit, et fere solus Academiae onus et spem literarum (verba sunt Fabricii ad Iulium Pflugium) sustinuit, Paulinum Collegium, Principis Mauritiij beneficio*

Luth. Tom. 1. Lae. tenens in Resolutionibus super Propositionibus Lips. disputatis p. 303. b.

Videatur Dn. D. Henricus Hopfn. cit. l.

Albin. in ebraic. Misc. pag. 700. et 701.

ficio acceptum, aedificiis et Bibliotheca auxit, ac semper publica
 quam privatae rei magis inseruit. Correcta praeterea
 fuit Iurisprudentia, et Gratianus ac Corpus Canonicum
 quoad fermentum pontificium antiquatum. Atque ut
 Themis repurgata radios suos eo clariores dispergeret et
 explicaret, *Simon Pistorius*, ex erudita familia natus I. V. D.
 celeberrimus, Ducis Georgii Cancellarius Magnificus, lum-
 men illud Iurisprudentiae, cui in cunctis Germaniae Aca-
 demiis tum non fulsit simile, post fata Ducis Georgii ad
 pristina studia Academica veluti postliminio rediit, et Or-
 dinarius, frustra primariam Iuris Pontificii lectionem In-
 golstadiensibus ipsi offerentibus, audiit. Tum quoque
 Medicina restituta, et ex tenebris barbarieque in lucem
 Philosophia reuocata est. Altera enim praecipua sequio-
 ris illius saeculi et Academiarum macula fuit barbaries, in-
 forme, immane et horrendum illud monstrum, quod in
 contubernio suo potissimum monachi, horumque similes,
 id est, ignavi et ignari ventres, data opera aluerunt et sa-
 ginarunt, quod ex philosophia et artibus impuris omnia
 disciplinarum genera minace rostro irruebat, pedibusque
 petulcis perreptabat. Graeca non intelligebantur, He-
 braea ignorabantur, latina barbaris et ineptis voculis effi-
 ctis ita emaciabantur, ut sese amplius non intelligerent.
 In artibus *devota* et confusio ac Sophistica dominaba-
 tur. Cepit quidem per *Petrum Mosellanum*, virum lingua-
 rum cognitione praeclara instructum, et Xenophontaea
 suavitare disertum, lux quaedam artibus affulgere in hac
 Academia, sed re adhuc imperfecta moriebat. Post-
 quam vero Evangelii lux refulsit, ad consilium *Philippi*
 Melanchthonis *Ioachimus Camerarius* huc vocatus est, a quo
 politiores Musae spiritum et sanguinem receperunt, ut
 Lipsia literaturae melioris et sapientiae omnigenae (quae
 olim Graeciae laus fuit) emporium iure audiat. *Παράστα-
 τος*

Alb. c. 1 p. 713.
 et seq.

Camer. in vita
 Philippi p. 187.

ras habuit *Camerarius* eruditissimos in diuersis scientiis et artibus, *D. Wolffgangum Meurerum*, tam in Medicina quam Philosophia Virum Excellentissimum; In literis Hebraeis *Bernbardum Zieglerum*, *Antonii Margaritae* quondam discipulum. De quo *Hommelius* dixit: *Bernbardus Zieglerus* Alb. in chron. Mis. p. 704. natus in familia equestri huius gentis cum linguae Hebraeae magnum usum haberet, non solum huius aetatis studiis in ea lingua, sed etiam posteritati profuit. Mathematia docuit *Ioachimus Rbeticus*, *Iohannes Homelius*, et *Valentinus Thaua*. Posses hoc Dei beneficium, Academiae nostrae ante faeculum gratiosissime praestitum, ampliare munificentia summa Generosissimorum Heroum et Ducum Saxoniae *Mauritii et Augusti, Electorum Imperii*, qua repurgatam Academiam, Ille quidem Collegio et templo, cui insistimus, et pagis syluisque late patentibus, stipendiis ac salariis auxit et promouit, hic vero cura sollicita, amore prolixo, pietate eximia, ac meritis amplissimis illustrauit. Sed hora vellicat aurem, inque tempus aliud haec reseruanda suadet. *Vltimam itaque Collationis lineam, Euentum scilicet vtriusque Reuelationis Euangelicae attingo.* Duplex sortiebatur doctrina Apostolica auditorium. Quidam erant εὐλαβῆς et religiosi: quidam empectae, qui fusque deque habebant omnia et blasphemabant. De contemtoribus Monachis quibusdam, repurgatae doctrinae maxime aduersis, de osoribus eiusdem ac subdolis Calvinianis, qui iugulum verae Religionis Lutheranae non semel in hac vrbe petere manibus pedibusque annisi sunt, nihil dico. Fuerunt enim fulgura illorum e pelui, quae summus lehoua cito extinxit, antequam in flammam abirent ingentem. Cogitationes vestras tantum adhuc vltra saeculum reflectite, et pios Maiores considerate, atque ita considerate, vt ardore ipsorum vos quoque inflammemini. Deum bonum! quanta hic copia fuit virorum et foeminarum,

rum, iuuenum et virginum *ἐνλαβέων*, quantus ardor erga religionem, quantum gaudium ob veritatem coruscantem? Vidisses prae infinita copia densari templa: Animaduertisses ignea illorum erga Dei verbum pectora. Conspexisses flammiuomas corundem linguas, quibus Deo immortalis in genua prouoluti gratias exoluerunt. Audiuisses mera gaudia et iubila, quibus vel ipsam terram aëremque ad coelum vsque repleuerunt. Sic Deus exhilarauit immensum, quos nimium quantum depresso rat et humiliauerat. Sic Deus elegit Lipsiam in peculium suum, et dilexit Iehoua portas illius velut alterius Tzionis supra

Psal. 95. v. 4. quāquam ulla tabernacula Misniae. Honorificentissima sunt, quaecun- que nunc in hac ciuitate Dei praedicantur. Ita, quod Ps. 87. v. 2. 3.

Poeta quidam de Witeberga cecinit, paucis immutatis, de nostra Lipsia praedicare possumus, dicentes:

Nunc Christiani corculum est Mox Misniae prouincias,
 Vrbs facta Lipsiensis, E liquido canali
 Vbi sacrosancti dogmatis Tubae Lutheri spiritu
 Clangor per vniuersas Ardente percrepabat.

Hic illud hic Ecclesiae
 Donarium latebat,
 Heinricus ob quod Misniae
 Dux cuncta deuouebat.

Epilogus.

Sed quo abripior? Orationem abrumpo et receptui cano. Cognouistis, Magnifice Rector, Auditores honoratissimi, insigne Ecclesiae et Academiae nostrae Lipsiacae Repurgationis et *παύρρησεν* beneficium tale ac tantum esse; ut quoad tempus antecedens tristissimum, praesens vero laetissimum, Auditorem principem nobilissimum, Medium et Organon suauissimum, modum et Actum ipsum gloriosissimum, ac tandem euentum felicissimum cum illustrissima Euangelii patefactione, ipso die Pentecostes a Spiritu S. per Apostolos magnifice peracta, suo modo sat commode conferri possit.

Quid

Quid retribuemus nunc Domino pro omnibus quae retribuit nobis? *Misericordias eius cantabimus in aeternum, labia nostra laudabunt eum, et in nomine ipsius leuabimus manus nostras.* Praeibo ego voce: vestrum est deuota mente sequi.

O Domine, Deus Patrum nostrorum, qui ipse Pater es omnis misericordiae, hymnum cantamus nomini tuo, et exultamus in te saluari nostro. *Maiores ante saeculum sederunt in tenebris, nos videmus lucem magnam. Illi habitauerunt in regione et umbra mortis, nobis lux orta est splendida. Primae scintillulae emicuerunt hodie retro saeculo, et totam cum urbe Academiam illustrarunt. Tui, o Domine, amoris, tuae bonitatis hoc opus est unice. Tu coelitus vindicasti patres nostros a pontificia tyrannide. Tu misisti ventum tuum, qui hostes veritatis dissipauit, et cruenta consilia dirupit. Tibi itaque benedictio, et gloria, et sapientia, et gratiarum actio, et honos, et potestas, et virtus sit in saecula saeculorum; Amen!*

Tu inter varios tumultus et vicissitudines conseruasti vineam apud nos plantatam, et bina vice Ecclesiam hanc a veneno Caluinistico propitius purgasti. Tu laboribus Dni. Professorum benedixisti in hac Academia, ut subinde dignos operarios, qui in messem mysticam emittantur, produxerit. Tibi itaque sit benedictio, et gloria, et sapientia, et gratiarum actio, et honos, et potestas, et virtus in saecula saeculorum. Amen!

O quanta, et o quam multa fecisti nobis in proximis elapsis annis! Interitus aliquoties imminuit Ecclesiae, imminuit Academiae, imminuit toti ciuitati: sed tu protexisti fortiter, tu conseruasti iugiter. Stat adhuc Lipsia, stat in illa Ecclesia, Sion altera, stat Academia, stant templa augustissima. Lactamini ergo coeli, et qui habitatis in eis: Benedictus sit Dominus Deus Zebaoth, qui fecit facitque mirabilia solus. Tibi, gloriose conseruator, sit benedictio, et gloria, et sapientia, et gratiarum actio, et honos, et potestas, et virtus in saecula saeculorum Amen! Ad te porro, Clementissime Pater, calidis precibus suspiramus: Lutheranam puritatem et Orthodoxiam, aureum illud verbi tui depositum, nobis sar-

tum

tum tectum deinceps etiam conserua, magis illud magisque prolata; suffice sinceros Ecclesiae ministros, qui agnitam veritatem puriter suis auditoribus instillent, et contra haereticorum nebulas ac sophismata asserant. Sint fidei Magistratus, qui Ecclesiae hospitia, et Musis nidulos et aluearia ac sustentationem in hoc fatali tumultu, et rerum omnium admirandis conuersionibus praebeant. Valeat inter eos felicissime Serenissimus ac Potentissimus Elektor Saxoniae etc. Dominus et Academiae nostrae Patronus clementissimus! Viuat is cum tota domo Saxonica augustissima! Viuat quam felicissime Academia, et in ea Rector Magnificus cum Per-Reuerendis, Consulissimis, Experientissimis et Clarissimis Professoribus, cum Docentibus et discipulis! Viuat senatus vrbicus amplissimus cum tota ciuitate laudatissima! o Princeps Pacis surge, et bella dissipata pacem almam terris nostris indulge: Pereant, qui mera bella crepant: Valeant autem pacifici! Tandem ex hac militante Ecclesia et Academia cum gaudio et iubilo absque omni macula in triumphantem nos omnes recipe. Fiat id! fiat! o Domine Deus noster, tum altiore tono inter mele mere mellea resonabimus cum choro Seraphico: sanctus, sanctus, sanctus, Dominus, Dominus Deus omnipotens, qui erat, et qui est, et qui venturus est; Plena est, plena sit maneatque terra gloria eius ex hoc nunc et vsque in saeculum!

154071

AB: 154071

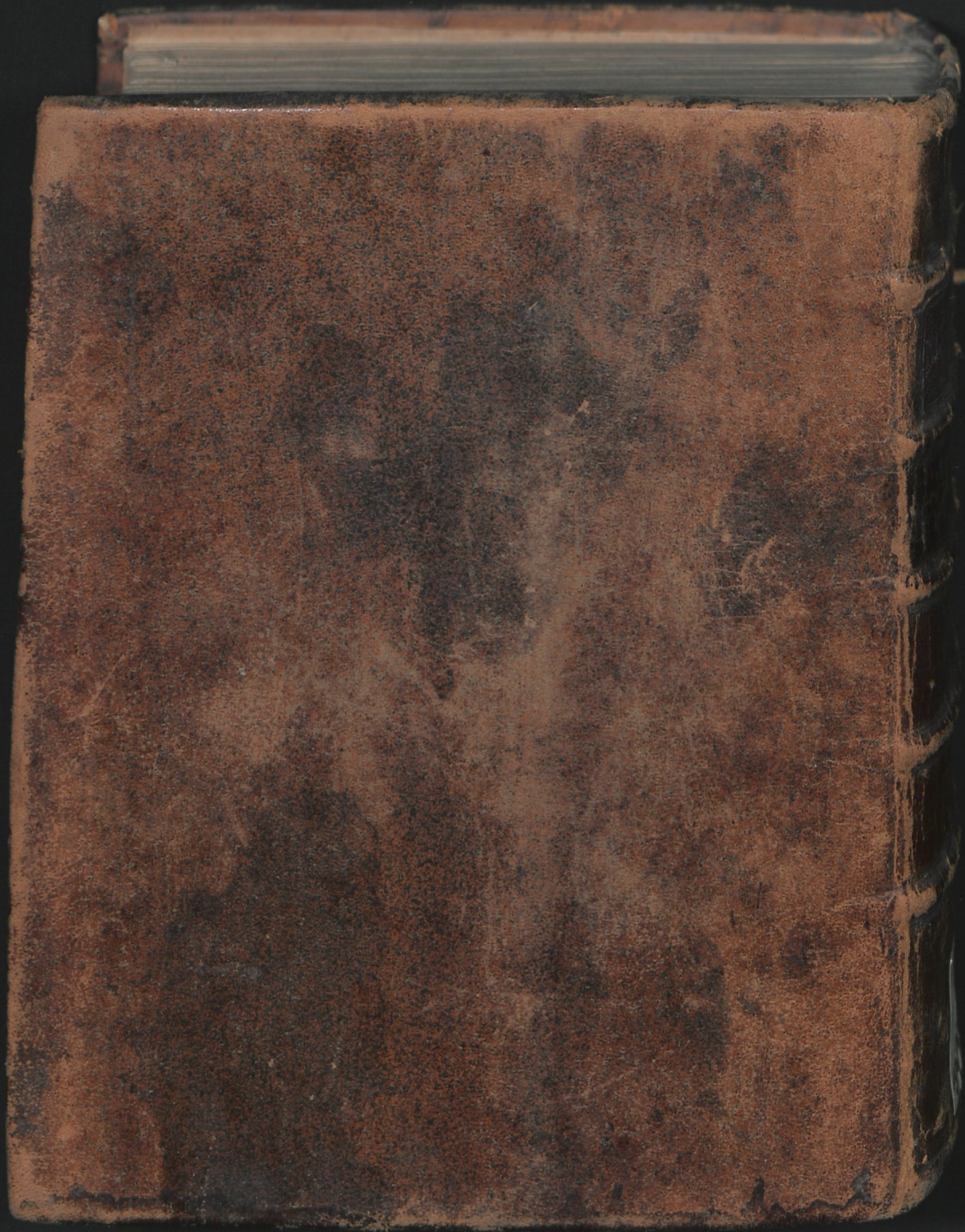
ULB Halle 3
003 902 811

82

1078
Vb 17

an ECCLESIA ET ACADEMIA LIPSIENSIS 30
LUTHERANO-EVANGELICA:

HOC EST,
ORATIO SAECVLARIS

IN
IVBILAEO ECCLESIAE ET
ACADEMIAE LIPSIENSIS

IN DEI GLORIOSISSIMI LAudem ET HONOREM,
INQVE MEMORIAM ADMIRANDAE VTRIVSQVE LIBERATIONIS E
REGNO PONTIFICIO ANTE SAECVLVM, AN. MDXXXIX. IPSO DIE PENTE-
COSTES, QVI XXV. MAII FVIT, COELITVS DONATAE, RESTAVRATAEQVE
IBIDEM PVRIORIS DOCTRINAE EVANGELICAE,

HABITA ET DICTA
IN TEMPLO PAVLINO ACADEMICO

IPSO DIE PENTECOSTES,
QVI ERAT II. IVNII, ANNO CIO IOC XXXIX.
A

L. ANANIA WEBERO,
SS. TH. P. P. ET ECCLESIAST. AD D. THOMAE.

ANNO SECVNDQ IVBILAEQ REFORMATIONIS
LIPSIENSIS M DCC XXXIX.

TYPIS REPETITA.

LITERIS IO. CHRISTIANI LANGENHEMIL

